

Nr 647

Av herr **Hedlund m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 30, med förslag till förordning om rätt till förlustutjämning vid taxering för inkomst, m. m.*

Stora variationer i inkomsterna mellan olika år förekommer hos vissa grupper skattskyldiga, särskilt i förvärvskällorna jordbruksfastighet, annan fastighet och rörelse. Även löntagare kan vissa år ha betydande avvikelser från normalinkomsten till följd av t. ex. sjukdom eller arbetslöshet. En inkomsttagare med mellan olika år varierande inkomster har för viss period naturligtvis inte större skattekraft än en inkomsttagare, som under samma tidsrymd uppnår samma inkomstsumma vid stabil inkomstnivå. Den för vårt beskattningssystem gällande huvudprincipen om beskattningsårets slutenhet medför emellertid en på längre sikt för hård beskattning av skattskyldiga, som har ojämna inkomster och kanske för vissa år måste redovisa förlust. För fysiska personer m. fl. får härvid progressiviteten i den statliga inkomstbeskattningen särskild betydelse. Därmed uppstår ett oriktigt beskattningsresultat, som inte är i överensstämmelse med principen om att skatt skall uttagas efter bärkraft.

Enligt gällande bestämmelser får underskott i viss förvärvskälla i regel avdragas från samma år uppkomna överskott i andra förvärvskällor. Där emot får underskott, som ej kan utnyttjas på detta sätt, inte avdragas från överskott, som uppkommit under tidigare eller senare beskattningsår. I huvudsak är det inte heller möjligt att vid inkomsttaxeringen åstadkomma en utjämning av inkomsterna mellan olika år. En öppen resultat- eller skatteutjämning är sålunda i princip inte tillåten. Endast i speciella fall kan en mera direkt öppen utjämning av inkomster mellan olika år åstadkommas, nämligen då förordningarna om skogskonto eller om vissa investeringsfonder är tillämpliga. Vidare finns särskilda bestämmelser om beskattningen av s. k. ackumulerad inkomst, innebärande möjligheter till viss skattemässig utjämning.

Utöver vad ovan nämnts står inom ramen för de ordinära beskattningsreglerna vissa möjligheter öppna till förtäckt resultatutjämning. Reglerna rörande avskrivning å inventarier och maskiner, rörande varulagervärdering samt rörande avsättning till pensions- och andra personalstiftelser medger s. k. vinstreglerande dispositioner, som möjliggör viss utjämning av skattemässiga vinster och förluster mellan olika beskattningsår. Dessa be-

stämmelser är givetvis av värde för rörelseidkarna. I vilken mån vinstreglerande dispositioner kan vidtagas beror emellertid helt på möjligheterna i det enskilda fallet. En verklig utjämning av det skattemässiga resultatet mellan olika år möjliggöres sålunda inte härigenom.

I strävandena till en rättvisare beskattning har kravet på införande av rätt till öppen resultatutjämning mellan olika beskattningsår fått en alltmer framträdande plats. Från centerpartiets sida har detta krav vid upprepade tillfällen framförts. Målsättningen måste enligt vår mening vara, att den skattskyldige skall få rätt att fördela den skattemässiga vinsten av sin verksamhet under ett antal beskattningsår så att en såvitt möjligt jämn redovisning på de olika beskattningsåren kommer till stånd.

Senast har 1957 års skatteutredning övervägt möjligheterna av att införa rätt till öppen resultatutjämning vid inkomsttaxeringen. Utredningen har i sitt betänkande (SOU 1958:35) understrukit vikten av att genom vidgade möjligheter till utjämning förutsättningar skapas för en ökad skatterättvisa och i detta syfte framlagt förslag till förordning dels om rätt till förlustutjämning vid taxering av inkomst, dels om rätt till utjämning av statlig inkomstskatt å merinkomst i vissa fall.

Kungl. Maj:t har i den förevarande propositionen nr 30 framlagt förslag till bestämmelser om förlustutjämning på grundval av 1957 års skatteutrednings betänkande. Utredningsförslaget om viss progressionsutjämning har emellertid inte godtagits i propositionen.

BEHOVET AV RESULTATUTJÄMNING

Enligt propositionen skall skattskyldig — såväl fysisk som juridisk person — få utnyttja underskott, som inte kan skattemässigt avräknas mot överskott samma år av annan verksamhet, som förlustavdrag vid taxering för de följande sex åren. Medräknas förluståret, skall alltså förlustutjämning kunna ske över en sjuårsperiod. Förlustavdraget kan fördelas inom perioden i enlighet med den skattskyldiges egna önskningsar. Som förlust räknas ej blott underskott i egentlig mening utan även allmänna avdrag, som skattemässigt inte kunnat utnyttjas.

Genom en förlustutjämning enligt propositionen kan de störande verkningarna av beskattningsårets slutenhet delvis undanröjas. Framför allt för nystartade företag eller företagare inom industri, handel och jordbruk, vilka ej sällan måste uppvisa förlust under de första verksamhetsåren, är en sådan reform av värde. Men den kan inte betraktas som någon slutgiltig lösning av resultatutjämnings problem.

Såväl företagsbeskattningskommittén som 1957 års skatteutredning framhöll, att det för en skattskyldig med ojämna inkomster mången gång kan te sig mindre väsentligt med förlustutjämning än med inkomstutjämning i längre gående mening. En förlustutjämning enligt propositionen torde i

stort sett tillgodose utjämningsbehovet för skattskyldiga med proportionell beskattning, d. v. s. aktiebolag och därmed likställda. För fysiska personer m. fl., som i fråga om statsskatten är progressivt beskattade, är det emellertid angeläget, att möjligheter öppnas för en fullständig resultatutjämning mellan olika inkomstår. Det är enligt vår mening nödvändigt, att rätt till resultatutjämning medges så snart ske kan, så att skattskyldig får möjlighet till verklig inkomstutjämning vid taxeringen under ett antal beskattningsår och så att därmed de godtyckliga verkningarna av de progressiva skatteskalorna kan undanröjas.

Departementschefen ställer i propositionen i utsikt, att frågan om en mera allmän resultatutjämning ånyo skall upptagas till prövning, sedan erfarenhet vunnits av den nu förordade förlustutjämnningen. Enligt vår mening är det angeläget, att strävandena till en i detta avseende rättvisare beskattning fullföljes utan dröjsmål. Såsom vi i det följande närmare utvecklar bör redan nu beslut fattas om införande av rätt till viss progressionsutjämning på grundval av det förslag som 1957 års skatteutredning framlagt. Redan nu bör vidare en ny utredning tillsättas i syfte att överväga förslag till en fullständig resultatutjämning. Härvid bör i första hand utjämning genom kontometoden prövas, varom förslag på grundval av erfarenheterna från skogskontolagstiftningen inom kort bör kunna framläggas. Därest en resultatutjämningsreform, som även innefattar tillfredsställande möjligheter till förlustutjämning, inte skulle kunna genomföras inom relativt nära framtid, bör utredningen även överväga ändringar i den nu föreslagna lagstiftningen om rätt till förlustutjämning i enlighet med vad vi i det följande närmare preciserar.

FÖRLUSTUTJÄMNING

Såsom vi ovan framhållit är en förlustutjämning enligt förslaget i propositionen av stort värde. Förslaget bör som en betydelsefull delreform sålunda genomföras i avvaktan på att möjligheter till en verklig resultatutjämning kan öppnas. I vissa avseenden hade det emellertid varit önskvärt, att bestämmelserna fått en annan utformning. Detta har även kommit till uttryck vid remissbehandlingen av utredningens förslag.

Förlustöverföring bakåt i tiden

Genom beslut enligt propositionen möjliggöres förlustöverföring framåt i tiden. I åtskilliga fall uppstår emellertid — såsom även framgår av remissyttrandena — behov av förlustöverföring bakåt i tiden. Särskilt kan detta gälla företag, som avvecklas efter det att de under de senare åren eller det sista året av sin verksamhet gått med förlust. Enligt de i propositionen föreslagna bestämmelserna kan de då inte erhålla restitution av den del av tidi-

gare erlagd skatt som belöper på underskottet. Förlusterna kan då visa sig så genomgripande, att de går ut över en större eller mindre del av aktiekapitalet. Såsom handelskammaren i Gävle framhåller i sitt remissyttrande bör detta observeras särskilt inför anslutningen till den europeiska frihandelsammanslutningen. Den planerade stormarknaden kan tvinga företag att inskränka eller helt nedlägga driften eller att övergå till annan verksamhet.

En större skatterättvisa skulle uppnås, om utjämningsförfarandet utvidgades till att omfatta även möjligheter till förlustutjämning bakåt i tiden. Denna fråga bör enligt vår mening ägnas uppmärksamhet vid den utredning, som vi förordar.

Tidpunkten för förlustens fastställande

Departementschefen har godtagit utredningens förslag om att förlusten skall fastställas först då förlustavdrag yrkas. Skulle man knyta förlustens fastställande till taxeringen för det beksättningsår, då förlusten uppkommit, skulle lagstiftningen, såsom departementschefen framhåller, inte kunna göras tillämplig på förluster mer än ett år före lagstiftningens ikraftträdande.

I särskilt yttrande till skatteutredningens betänkande har herr Frithiofson emellertid förordat, att förlusten bör fastställas vid taxeringen redan det år, då förlusten uppstått. Samma ståndpunkt har intagits av ett flertal remissinstanser, bl. a. Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk. Som motivering för att förlustavdragets storlek bör fastställas redan vid taxeringen för förluståret har anförts, att den skattskyldiges uppgifter då är aktuella och lättare kan kompletteras och kontrolleras än vad fallet i allmänhet är med flera år gamla uppgifter. I många fall torde betydande svårigheter uppkomma för den skattskyldige att prestera bevisning om förlustavdragets storlek flera år efteråt. Om förlustutjämningen inte inom relativt snar framtid utvidgas till en fullständigare resultatutjämning, bör enligt vår mening den ändringen övervägas, att förlustavdraget skall fastställas vid taxeringen för förluståret.

Kvittningsperiodens längd

Kvittningsperioden skall enligt propositionen vara högst sex år. För fysiska personer kan vid nuvarande ordning inte en längre kvittningsperiod fastställas, då deklarationsmaterialet för sådana skattskyldiga inte arkiveras för längre tid.

Såsom bl. a. Svenska företagens riksförbund framhållit i sitt remissyttrande kan den föreslagna kvittningsperioden komma att bli otillräcklig särskilt för nystartade företag. En förlängning av kvittningsperioden bör

sedermåra övertågås, om det påkallas av erfarenheterna av systemets lämpling.

Förlustavdragets omfattning

Förlustavdraget skall enligt propositionen omfatta såväl underskott i samtliga förvärvskällor som andra allmänna avdrag, som skattemässigt inte kunnat utnyttjas. Till den senare gruppen hör exempelvis kommunalskatteavdraget, avgifter till folkpensioneringen och sjukförsäkringen samt övriga försäkringsavdrag. Ett ej utnyttjat ortsavdrag skall däremot enligt förslaget inte få överföras till ett senare år. Detta är enligt utredningen och propositionen en konsekvens av ortsavdragets speciella karaktär att just för ett givet år garantera ett belopp, motsvarande existensminimum, fritt från skatt.

En sådan gränsdragning mellan ortsavdraget och de ovannämnda allmänna avdragen synes oss emellertid diskutabel. För en ökad skatterättvisa synes det tvärtom väsentligt, att även ortsavdraget medräknas i förskjutningsbart underskott. Från Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk, Tjänstemännens centralorganisation och Sveriges akademikers centralorganisation har i remissyttranden framhållits, att ortsavdragen i nämnda avseende bör jämföras med nämnda allmänna avdrag. Vid den fortsatta utredning, som vi förordar, bör man förutsättningslöst pröva möjligheten av att överföra ej utnyttjade ortsavdrag i förlustavdrag till senare år.

Deklarationsskyldigheten

Som villkor för rätt till förlustutjämning skall enligt propositionen gälla att den skattskyldige skall ha varit deklarationsskyldig på grund av inkomst för förluståret samt att han fullgjort denna skyldighet före utgången av det år då taxering för förluståret äger rum.

Med rätten till förlustöverföring skall hänsyn naturligtvis tagas till skattskyldiga, som driver verklig förvärvsverksamhet eller har en mer bestående inkomstkälla av viss omfattning. Vissa villkor till garanti härför synes nödvändiga. De i propositionen föreslagna bestämmelserna framstår dock som ur vissa synpunkter diskutabla. Aktieföretag och liknande skulle alltså — om förutsättningar i övrigt är för handen — alltid kunna påyrka förlustavdrag, eftersom dylika juridiska personer utan vidare är deklarationsskyldiga. Fysisk person däremot skulle kunna yrka förlustavdrag, därest hans bruttointäkter av en eller flera förvärvskällor under året uppgått till minst 1 200 kronor.

Ett flertal remissinstanser har anförut betänkligheter med avseende på deklarationsskyldigheten som villkor för rätten till förlustavdrag. Sveriges lantbruksförbund exempelvis har uttalat, att ett rättvisare och riktigare

resultat torde kunna uppnås genom att föreskriva, att förlustutjämning får ske i de fall, då deklarationsskyldighet förelegat under förluståret eller under något av de två närmast föregående beskattningsåren. Samma uppfattning har uttalats av Riksförbundet Landsbygdens folk. Länsstyrelsen i Kalmar län har bl. a. anfört, att — om en skattskyldig kan prestera godtagbar bevisning rörande sin förlust tidigare år — det knappast synes materiellt rättvist, att han då skall vara betagen rätten till förlustöverföring enbart därför att han det tidigare året icke fullgjort sin deklarationsskyldighet.

Enligt vår mening bör som villkor för rätt till förlustutjämning gälla, att deklarationsskyldighet förelegat under förluståret eller under något av de två närmast föregående beskattningsåren. Vi föreslår, att bestämmelserna fastställas i enlighet härmed. Frågan om viss uppmjukning kan ske av föreskriften om att deklarationsskyldigheten skall vara fullgjord bör övervägas vid den utredning som vi förordar.

VISS PROGRESSIONSUTJÄMNING

Förlustutjämningsen är såsom framhållits endast en del av problemet om resultatutjämningsen. Den löser inte frågan om den progressiva beskattningens verkningar för fysiska personer med ojämna inkomster. 1957 års skatteutredning har övervägt möjligheterna till en allmännare resultatutjämningsen dels genom metoden med medeltalsberäkning, dels genom kontometoden. Utredningen har emellertid inte framlagt förslag till resultatutjämningsen av nämnda omfattning. I syfte att dock möjliggöra en viss progressionsutjämningsen har utredningen utarbetat förslag till förordning om rätt till utjämningsen av statlig inkomstskatt å merinkomst i vissa fall, vilken avser att komplettera bestämmelserna om rätt till förlustutjämningsen.

Utredningens förslag innebär, att fysisk person, oskift dödsbo eller familjestiftelse skall ha rätt till progressionsutjämningsen, om den beskattningsbara inkomsten med minst 12 000 kronor överstiger nästföregående års motsvarande inkomst. En jämförelse göres sålunda endast mellan två på varandra följande år. Utjämningsen skall ske på sådant sätt, att den statliga inkomstskatten för merinkomståret nedsättes till sådant belopp, att den sammanlagda statliga inkomstskatten för detta beskattningsår och för jämförelseåret blir lika stor som summan av den skatt, som den skattskyldige haft att erlägga för nämnda båda år, därest den sammanlagda beskattningsbara inkomsten varit lika fördelad på de båda åren. Principen är alltså densamma som gäller i fråga om ackumulerad inkomst.

Uppgår inkomstökningen till något lägre belopp än det föreskrivna minimibeloppet 12 000 kronor, skulle det kunna inträffa, att en lägre inkomst gav en högre skatt. Detta skall enligt utredningens förslag förhindras genom

föreskrift om att statlig inkomstskatt likväl inte skall utgå med högre belopp än vartill den skulle ha reducerats om merinkomsten uppgått till sagda belopp, 12 000 kronor.

Skatteutredningens förslag om vissa möjligheter till progressionsutjämning har tillstyrkts av flertalet remissinstanser — däribland samtliga näringsorganisationer. Även de stora löntagarorganisationerna har uttalat sig för en sådan lagstiftning, Landsorganisationen dock med förbehållet att reformen inte bör genomföras i nuvarande läge.

Departementschefen tar inte upp utredningens förslag om möjligheter till viss progressionsutjämning — bl. a. med motiveringen att man först bör avvakta pågående översyn av reglerna om ackumulerad inkomst. Nämnade regler har emellertid enligt vår mening inte ett sådant samband med den här avsedda progressionsutjämningen, att hinder nu kan anses föreligga för beslut om lagstiftning på grundval av skatteutredningens förslag.

Angelägenheten av att möjligheter till progressionsutjämning snarast skapas motiverar enligt vår mening att på grundval av skatteutredningens förslag beslut nu fattas om rätt till utjämning av statlig inkomstskatt å merinkomst. En sådan reform är av värde främst för mindre rörelseidkare och jordbrukare, som ofta har stora variationer i inkomsterna mellan olika år. Men även för löntagare, som under något år på grund av sjukdom, arbetslöshet eller liknande haft en starkt reducerad inkomst, är sådana utjämningsmöjligheter till fördel.

Såsom vi ovan framhållit måste möjligheter till en fullständig resultatutjämning eftersträvas. Den progressionutjämning, som vi nu förordar beslut om, är sålunda att betrakta endast som en delreform i detta syfte. Om lagstiftning om rätt till en mera fullständig resultatutjämning dock inte skulle kunna ske inom relativt snar framtid, bör enligt vår mening den av skatteutredningen föreslagna progressionsutjämningen i vissa särskilda avseenden, som vi preciserar närmare nedan, upptagas till ny prövning vid den av oss förordade utredningen. På ett par punkter bör, såsom vi i det följande redovisar, redan nu ändringar företagas i skatteutredningens förslag.

Minimibeloppet för merinkomsten

Det synes oss nödvändigt att stadga att för rätt till progressionsutjämning skall gälla, att merinkomsten uppgår till visst minimum. Ett minimibelopp av 12 000 kronor, som skall gälla enligt skatteutredningens förslag, måste emellertid sägas vara för högt i många fall och särskilt för småföretagargrupperna. Ett minimibelopp av 8 000 kronor synes oss bättre överensstämma med reformens syfte.

Vi föreslår, att gränsen i fråga om merinkomsten fastställs till 8 000 kronor.

Jämförelseinkomsten

Enligt skatteutredningens förslag medges progressionsutjämning endast mellan två år vid merinkomst uppgående till minst 12 000 kronor. Om inkomsterna under mer än ett år ligger på en låg nivå, kan skatten för ett följande merinkomstår sålunda avjämnas endast mot det senaste låginkomståret.

En sådan progressionsutjämning är enligt vår mening inte av större värde för de kategorier inkomsttagare vilkas inkomster visar variation över längre perioder. Såsom skatteutredningen själv understrukit bör man — sedan erfarenhet vunnits — ompröva ställningstagandet till frågan om jämförelseinkomsten skall knytas till ett eller flera föregående år. Härvid bör man — därest möjligheter till en mera fullständig resultatutjämning inte kan öppnas inom relativt snar framtid — även söka utvidga progressionsutjämningen till att gälla mer än två år.

Deklarationsskyldigheten

Rätten till skatteutjämning har i skatteutredningens förslag vidare anknytits till deklARATIONSSKYLDIGHET för jämförelseåret, vilket medför att utjämning inte får ske, om deklARATIONSSKYLDIGHET inte varit för handen året före inkomstökningen. Såsom vi ovan framhållit i fråga om förlustutjämningen måste följderna härav bliva, att utjämning förhindras i många fall, då en sådan framstår som särskilt angelägen. Enligt vår mening bör som villkor för rätt till progressionsutjämning gälla, att deklARATIONSSKYLDIGHET förelegat under jämförelseåret eller något av de två närmast föregående beskattningsåren. Bestämmelserna bör fastställas i enlighet härmed.

Progressionsutjämning vid fallande inkomst

Skatteutredningens förslag medför inte möjlighet till skatteutjämning i sådana fall, då den skattskyldiges inkomst av en eller annan orsak nedgått under det normala och därefter stannat på den lägre nivån. Utredningen var dock enligt vad den framhöll medveten om att det i princip inte var oberättigat med skatteutjämning även vid fallande inkomst. Som motivering för att förslag i detta syfte inte framlades anförde utredningen bl. a., att denna rätt då skulle utnyttjas även av alla dem som efter inträdd pensionsålder eller eljest upphört med förvärsarbete.

Av remissinstanserna har bl. a. Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk förordat, att progressionsutjämning skall möjliggöras även vid fallande inkomster. Vi delar denna uppfattning. Den omständigheten att pensionärer skulle kunna erhålla progressionsutjämning, om en sådan möjliggöres vid fallande inkomster, är enligt vår mening inte något skäl emot en sådan.

Skatteutredningen har framhållit, att progressionsutjämning vid fal-

lande inkomst givetvis kan åstadkommas genom omräkning av skatten för de två eller tre sistförflutna åren, på motsvarande sätt som utredningen föreslagit skola ske vid inkomststegring av viss storlek. Sådana möjligheter bör enligt vår mening redan nu öppnas. Vi föreslår, att skattskyldig skall beredas möjlighet att vid fallande inkomst få skatteutjämning på så sätt, att den sammanlagda statliga inkomstskatten för de beskattningsår, då han begär utjämning, och de två närmast föregående beskattningsåren skall utgöra det belopp, varmed skatten skulle ha utgått för de nämnda beskattningsåren, om inkomsten fördelats lika på de tre åren. Som villkor för rätt till sådan progressionsutjämning bör vidare gälla, att inkomstminskningen uppgått till minst 6 000 kronor. Det torde få ankomma på vederbörande utskott att utarbeta förslag till den härför erforderliga författningstexten.

SKATTEUTJÄMNING GENOM KONTOMETODEN

En mera allmän resultatutjämning kan uppnås genom kontometoden, vilken redan kommit till användning i lagstiftningen om skogskonto. Fysisk person, oskift dödsbo eller familjestiftelse, som i sin självdeklaration har att uppgiva intäkt av skogsbruk, kan under vissa förutsättningar och i viss utsträckning erhålla uppskov med beskattning till såväl statlig som kommunal inkomstskatt för den del av intäkten som insatts å särskilt konto i bank (skogskonto). Kontoinsättningar är sålunda avdragsgilla, medan uttag från kontot skall upptagas till beskattning.

Skatteutredningen övervägde möjligheterna av att införa rätt till en mera allmän resultatutjämning genom kontometoden för fysiska personer, främst rörelseidkare, jordbrukare och fastighetsägare, men framlade inte förslag till lagstiftning härom. Representanterna för jordbruket inom utredningen, herrar Andersson och Oscarsson, uttalade emellertid i ett särskilt yttrande, att jordbrukets behov av resultatutjämning skulle i väsentlig utsträckning lösas, om utredningens förslag till progressionsutjämning i vissa fall kompletterades med bestämmelser som möjliggjorde kontoavsättningar i huvudsaklig överensstämmelse med skogskontolagstiftningen. För hyresfastighetsägarnas vidkommande framhöll herr Berg i ett särskilt yttrande angelägenheten av en kontometod, varigenom behov av fonderingar för framtida reparationer skulle kunna tillgodoses.

Ett flertal remissinstanser har föreslagit, att kontometoden bör övervägas. Med särskild styrka har kravet på en kontometod rests av jordbrukets organisationer, Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk. Även bl. a. Sveriges köpmannaförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation och Svensk industriförening har uttalat sig för skatteutjämning genom kontometoden.

Om den skattskyldige själv — såsom gäller i fråga om skogskontot — får bestämma när han skall göra avsättning respektive göra uttag, kan kontometoden användas i både inkomstutjämnande och förlustutjämnande syfte. Av vikt synes oss också vara, att härigenom en betydande sparsstimulans kan uppnås genom att företagarna skulle undvika ej nödvändiga avdragsgilla kostnader och anskaffning av avskrivningsobjekt, varmed rörelsen ofta torde belastas till följd av beskattningens nuvarande utformning. För jordbrukets vidkommande torde, såsom jordbruksorganisationerna uttalat, kontometoden kunna erbjuda en praktisk väg att för de enskilda jordbrukarna ordna en utjämnning mellan goda och dåliga skördeår, som till väsentlig del kan tillgodose behovet av skördeskadestydd. Genom kontometoden skulle fysiska personer inom olika förvärvskällor också kunna få en motsvarighet till de investeringsfonder, som aktiebolag och ekonomiska föreningar med viss skattefrihet får inrätta för vissa investeringsändamål.

Såsom skatteutredningen framhållit har emellertid kontometoden en begränsad räckvidd. Den kan i skatteutjämnings syfte bli av värde endast för den som från början har sådana vinstförhållanden, att han kan göra de för framtida utjämnning erforderliga avsättningarna. Nystartade företag med förlustår eller i alla fall svaga vinstår i ett inledande skede kan alltså inte få erforderlig skatteutjämnning genom den. Enbart kontometoden är sålunda inte en godtagbar lösning av resultatutjämnings problem. Men den synes oss vara en värdefull komplettering till en progressionsutjämnning enligt skatteutredningens förslag eller till en progressionsutjämnning, som utvidgas genom möjligheter att beräkna beskattningen efter genomsnittsinkomsten under en flerårsperiod. Om begränsningar görs i rätten till kontoinsättningar och bestämmelser införs angående den tidrymd inom vilken på konto insatta medel skall återföras till beskattning m. m., torde inte heller ur statsfinansiell synpunkt invändningar kunna resas mot metoden.

Då skogskontolagstiftningen redan tillämpats under åtskilliga år med gynnsamma resultat, bör det enligt vår mening vara möjligt att inom snar framtid fatta beslut om införande av kontometoden för en mera allmän resultatutjämnning. Det bör uppdragas åt den utredning, som vi förordar, att skyndsamt pröva denna fråga.

Med stöd av vad som ovan anförts får vi hemställa,

1. att riksdagen måtte antaga Kungl. Maj:ts i propositionen nr 30 framlagda förslag till förordning om rätt till förlustutjämnning vid taxering för inkomst, dock med den ändringen, att som villkor för rätt till förlustutjämnning skall gälla, att deklarationsskyldighet förelegat under för-

luståret eller något av de två närmast föregående beskattningsåren, samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till här för erforderlig författningstext;

II. att riksdagen måtte antaga det av 1957 års skatteutredning framlagda förslaget till förordning om rätt till utjämning av statlig inkomstskatt å merinkomst i vissa fall samt till anvisningar till densamma, dock med följande ändringar:

dels att som villkor för rätt till utjämning av statlig inkomstskatt å merinkomst enligt nämnda förordning må gälla, att den till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomsten för skattskyldig uppgår till belopp, som med minst 8 000 kronor överstiger den skattskyldiges motsvarande inkomst under det nästföregående beskattningsåret (jämförelseåret),

dels att som villkor för rätt till sådan progressionsutjämning vidare må gälla, att deklarationsskyldighet föreläggat under jämförelseåret eller något av de två närmast föregående beskattningsåren,

dels att rätt till progressionsutjämning jämväl skall föreligga vid fallande inkomst, då skattskyldigs till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomst från något av de två närmast föregående beskattningsåren minskats med minst 6 000 kronor, och att utjämning då må verkställas på så sätt, att den sammanlagda statliga inkomstskatten för det beskattningsår, för vilket den skattskyldige begär utjämning, och de två närmast föregående beskattningsåren skall utgöra det belopp, varmed nämnda skatt skulle ha utgått, om inkomsten fördelats lika på de tre beskattningsåren, i enlighet med vad ovan anförts,

dels ock att förordningen må träda i kraft den 1 januari 1961, samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till här för erforderlig författningstext;

III. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an hålla

a) om tillsättande av ny utredning snarast möjligt i syfte att pröva möjligheterna till en fullständig resultatutjämning och — i avvaktan på en sådan reform — överväga vissa ändringar i fråga om förlustutjämningen i enlighet med vad som ovan anförts, samt

b) att härvid i första hand frågan om resultatutjämn-
ning genom kontometoden prövas och att förslag i detta
syfte därefter skyndsamt förelägges riksdagen.

Stockholm i februari 1960

Gunnar Hedlund

Nils G. Hansson
i Skegrie

Lars Eliasson
i Sundborn

S. G. W. Wahlund

Axel Rubbestad

J. W. Pettersson
i Norregård

Per Svensson
i Stenkyrka

J. Onsjö

Anders Pettersson
i Dahl